

Taupības pasākumi pēc 2008.gada Eiropas Savienības iedzīvotāju stāvokli ir pasliktinājuši par 3000 eiro gadā.

Autors: Sebastians Mangs,

Koncentrējoties uz patvaļīgi noteikto zema valsts parāda mērķu sasniegšanu, nevis atbildīgiem ieguldījumiem, ES ekonomikas politika ir kaitējusi sabiedriskajiem pakalpojumiem, dzīves līmenim un mūsu centieniem risināt klimata krīzi.

Tagad Eiropas Komisijai ir jāīsteno pozitīva, ilgtermiņa ekonomiskā pieeja, kas paredz ieguldījumus veselībā, izglītībā, labklājībā un zaļā nākotnē.

Pirms starptautiskās klimata konferences COP27 augsta ranga ANO pārstāvis sacīja: "Mums bija iespēja veikt pakāpeniskas pārmaiņas, bet šis laiks ir beidzies. Tikai mūsu ekonomikas un sabiedrības visaptveroša pārveidošana var glābt mūs no klimata katastrofas paātrināšanās."

Tāpēc Komisijas paziņojums par ekonomikas pārvaldības pārskatīšanu būs tik svarīgs. Tas ievērojami ietekmēs to, vai Eiropas valdības spēš pietiekami ieguldīt līdzekļus labākā un videi draudzīgākā nākotnē.

Pašreizējie noteikumi, tostarp Stabilitātes un izaugsmes pakts, pēc 2008. gada finanšu krīzes piespieda īstenot desmit gadus ilgu taupības režīmu un kaitēja Eiropas labklājībai. Eiropas valdības samazināja izdevumus infrastruktūrai un svarīgiem sabiedriskajiem pakalpojumiem, kā arī atteicās no svarīgākajiem "zaļajiem" ieguldījumiem, neveiksmīgi cenšoties samazināt parādu un palielināt IKP.

Šīs neveiksmīgās ekonomikas politikas atkaršana liktenīgi apdraudētu mūsu mērķus klimata jomā. Aprēķini liecina, ka ES ir vajadzīgi ieguldījumi līdz pat 855 miljardu eiro apmērā (neskaitot transportu un ieguldījumus bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai), lai risinātu klimata pārmaiņu problēmu.

Komisijas Zaļais kurss paredz mobilizēt tikai trešdaļu no šiem ieguldījumiem gan no privātā, gan publiskā sektora avotiem. Svarīgi ir arī tas, ka, lai nepielietu eļļu ugunij, ar jaunajiem noteikumiem pakāpeniski

jāpārtrauc publiskie ieguldījumi piesārņojošās nozarēs, jo īpaši fosilajā kurināmajā.

Arī politiskais uzsvars uz valsts parāda samazināšanu bija neproduktīvs. Samazinot izdevumus un ieguldījumus privātā sektora nestabilitātes apstākļos, šie fiskālie noteikumi, visticamāk, noveda pie vēl lielāka parāda līmeņa. Valstīs, kuras īstenoja visstingrākos taupības pasākumus, piemēram, Itālijā un Grieķijā, parāds palielinājās un izaugsme samazinājās.

Kā liecina nesen veiktais New Economics Foundation un Finance Watch pētījums, taupības politikas rezultātā Eiropas valstu valdības šobrīd tērē par 1000 euro mazāk valsts un sociālajiem pakalpojumiem uz vienu iedzīvotāju, nekā tās būtu tērējušas bez šiem samazinājumiem.

Ja valsts kapitālieguldījumi būtu palielinājušies tādā tempā kā pirms 2008. gada, līdz 2019. gadam, tieši pirms pandēmijas uzliesmojuma, valsts infrastruktūras krājumi būtu palielinājušies par 533 miljardiem eiro.

Taupības pasākumi ir veicinājuši to, ka Eiropas iedzīvotāji ir gandrīz par 3000 eiro gadā sliktākā situācijā un padarījuši mūs mazāk noturīgus pret tādiem ekonomiskiem satricinājumiem kā Covid-19 pandēmijas un Krievijas iebrukuma Ukrainā radītie satricinājumi. Turklāt tiek lēsts, ka ES trūka vismaz 142 miljardu eiro gadā investīciju sociālajiem izdevumiem, piemēram, veselības aprūpei un izglītībai.

Lai uzlabotu ES iedzīvotāju dzīves kvalitāti, jo īpaši to iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kuriem ir viszemākie ienākumi, ir vajadzīgi ievērojami ieguldījumi. Pat pirms enerģētikas krīzes 2021. gadā 95,4 miljoni cilvēku (gandrīz 22 % ES iedzīvotāju) bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam. Šodien vairāk nekā puse no tiem ir pakļauti finansiāliem riskiem.

ES valdības noteikumi izdevumiem

Ekonomikas pārvaldības satvars, ar kuru Komisija iepazīstina 9. novembrī, ir tas, ar ko ES jāsāk sava "mūsu ekonomiku pārveidošana no pašām saknēm".

Mums par prioritāti jāizvirza reāli ekonomiskie, sociālie un vides rezultāti, kas ļautu ikvienam baudīt siltu mājokli, labi apmaksātu un pienācīgu darbu, labu veselību un apdzīvojamu planētu. Tas sākas ar Eiropas ekonomikas pārvaldības sistēmu, kurā prioritāte ir ilgtermiņa vides un sociālā ilgtspēja, nevis īstermiņa domāšana.

Tā vietā Komisija, visticamāk, ierosinās plānus, kuros galvenā uzmanība tiks pievērsta uz pierādījumiem nepamatotu parāda un deficīta mērķu sasniegšanai.

Šie noteikumi var būt maigāki nekā pašreizējā versija, ar mazāk stingriem parāda samazināšanas grafikiem un lielāku līdzdalību dalībvalstīm ilgtermiņa investīcijās un parāda samazināšanā, taču to pamatā joprojām būs budžeta mērķi, kas bija pamatā pēc finanšu krīzes īstenotajai taupības politikai.

Ievērojot šos noteikumus, eirozonai 20 gadu laikā būtu jā saglabā gada fiskālais pārpalikums 1,1 % no IKP - līmenis, kas apturētu atveseļošanos, ierobežotu zaļos izdevumus un ilgtermiņā samazinātu daudzu valstu labklājību, samazinot nodokļu ieņēmumus un palielinot valsts parāda attiecību pret IKP.

Ierobežojoši valdības izdevumi un Eiropas aizņēmumu trūkums pēc 2008. gada finanšu krīzes veicināja asimetrisku atveseļošanos dažādās Eiropas valstīs.

Vidējie ienākumi Eiropā ir samazinājušies atšķirīgos līmeņos. Lai gan vidējie rīcībā esošie ienākumi Eiropā salīdzinājumā ar tendencēm pirms 2008. gada samazinājās aptuveni par 11%, Vācijā vidējie ienākumi saruka tikai par 1%. Somijā un Nīderlandē ienākumi bija par 15 līdz 16 % zemāki. Vissmagāk tas skāra Īriju un Spāniju, kur vidējie ienākumi samazinājās Vissmagāk tas skāra Īriju un Spāniju, kur vidējie ienākumi samazinājās attiecīgi par 29 un 25 procentiem.

Eiropas iedzīvotāji visā kontinentā ir nevajadzīgi cietuši ekonomikas politikas sistēmas dēļ, kas neveicina pietiekamus valsts ieguldījumus mūsu nākotnes labklājībā. Tā kā priekšā ir grūta ziema un planēta saskaras ar globālo sasilšanu, mēs nevaram atļauties atkal pieļaut tādas pašas kļūdas. Lai pārvarētu šīs pieaugošās problēmas, mums ir vajadzīgas

valdības, kas ir spējīgas ieguldīt cilvēkos un kopienās, kā arī samazināt un adaptēties ekoloģiskā stāvokļa pasliktināšanās gadījumā.

Autora biogrāfija

Sebastjans Mangs ir Vecākais interešu aizstāvības un kampaņu speciālists New Economics Foundation, kur viņš galvenokārt strādā Eiropas ekonomikas politikas jomā, īpašu uzmanību pievēršot fiskālajai politikai.